

Eric Zwijnenberg
9. Verslag van het 1ste examen

Ed van Gerven: Eric, we gaan nu praten over het eerste examen. Voor alle duidelijkheid Eric, het gaat toch echt om windmolens hè. Het examen wat afgelegd werd?

Eric Zwijnenberg: Ja, dat is wel goed om even te stellen. Daar duikt natuurlijk het eeuwige probleem op van wat je onder een watermolen verstaat. Toen ik het daarstraks over die cursus watermolenaar had van Jan den Besten, bedoelen we dus poldermolens. Maar zo noemt een watermolenaar dat niet. Het gaat alleen over windmolens. De examens watergedreven molens dat is pas van veel later tijd. Daar was toen nog helemaal geen sprake van in die begintijd van dat Gilde. Ja, goed. Dus er moest een examen komen. We kregen een oproep. Acht mensen mochten.... acht mensen... dat is nu onvoorstelbaar... op één dag examen doen. Afgenomen door De Hollandsche Molen. De Hollandsche Molen had een examencommissie benoemd. En dat was Evert Smit. Die zat ook in het Dagelijks Bestuur van de vereniging De Hollandsche Molen. Was al heel lang bij molens betrokken. Zijn vader overigens ook al. Hij was toen al een legendarisch figuur. Was directeur van de Zaanlander, een uitgeverij. Een krant ook in de Zaanstreek. En hij woonde op wat later verfmolen De Kat werd. Daar betrok hij de woning van. Die huurde hij. En de tweede examinerator was Joop Mallisse. Uit Gelderland. Van de Provinciale Molencommissie Gelderland. En de derde was meneer de Koning van de vereniging De Hollandsche Molen. Dat waren de eerste drie examineratoren. Die werden natuurlijk ook voor het vuur geworpen van nou, ga maar acht jonge honden examineren. En ik heb later in het archief aangetroffen een vragenlijst die Evert Smit toen had gemaakt met zo'n 44 vragen die gesteld zouden kunnen worden. En die zijn toen ook toegestuurd aan Jan den Besten als instructeur. Wat die ervan vond. Die heeft er nog een paar vragen aangevuld en zo. Maar wij kenden die vragen verder niet hoor. Dus dat was echt bedoeld voor de examencommissie om een beetje een houvast te hebben. En die examineratoren die komen dan ook nog kort voor dat examen een keer bij elkaar. Dat was in het motel in Bunnik. Om daar nog eens over te spreken. En daar waren ook een paar instructeurs van het eerste uur bij. Jo Voren, Mans uit Rijnland en Den Besten. Maar ook twee mensen van het Gilde. Gerrit Keunen en Dick Prins mochten er ook bij zijn. Dus toen zijn de laatste puntjes op de i gezet. Van nou, hoe gaat dat nou met het examen? Wat gaan we examineren? Theorie, ja, dat was nog bitter weinig op dat gebied natuurlijk, schriftelijk. Die watermolenaarscursus van den Besten was nog in ontwikkeling. Er waren een of twee delen van klaar. Maar het boekje van Stokhuyzen, het boek Molens, dat moest dan ook als verplichte examenstof beschouwd worden. En als je dan kijkt in die eerste omschrijving dan lees je daar toen al elementen in die later bij die examens toch veel verder uitgesponnen zijn. Zoiets als veiligheid, dat kwam toen al aan de orde. Maar ook bijvoorbeeld dat de molenaar in staat moest zijn om uitleg aan leken te geven. Wat we later de ambassadeursfunctie zijn gaan noemen van de molenaars. Dat ze, ja, het maatschappelijk draagvlak moeten verbreden en kunnen uitleggen wat die molens betekenen en hebben betekend. Maar ook zelfs al dingen als behandeling van restauraties en subsidies. Dat was toen eigenlijk al een vooruitziende blik. Dat je ook van die molenaar mag verwachten dat die een beetje inzicht heeft in geldstromen en wat er nou wel en niet mogelijk is en wat er aan eisen worden gesteld aan restauraties en zo. Dat zat er toen al in. Dat is best frappant. Nou, wij moesten ons met z'n achten dan eerst vervoegen bij de oliemolen de Zoeker. Bij de familie Kaal die daar woonde. Mochten we in de woonkamer daar bivakkeren,

kregen soep aangeboden en broodjes. Tot we dan stuk voor stuk werden opgeroepen om naar de Kat te gaan. En in de kamer van Evert Smit daar vond dan het theoriegedeelte plaats. Daarna naar de stelling. En dan moest je kruien en zeil voorleggen en dat soort dingen. En ook een deel speelde zich nog in de kap af van het examen. Evert Smit, die heeft later wel bekend dat in zijn ogen de examencommissie nog veel zenuwachtiger was dan de kandidaten. Kandidaten wisten natuurlijk nauwelijks wat er gevraagd zou kunnen worden. Maar de examencommissie wist nauwelijks wat ze zouden moeten vragen. En Evert Smit die slikte voortdurend aspirines om die zenuwen te onderdrukken, heeft hij later verteld. Ik heb het tamelijk ontspannen ervaren. Ja, ik had natuurlijk ook wel wat meer ervaring met mijn eigen molen. De eerste kandidaat dat was een beetje triest. Die zakte. En dat had gewoon als reden die op het laatste moment is ingevoegd. Die hoorde helemaal niet bij ons clubje. Maar omdat we te gast waren op molens van de Vereniging De Zaaansche Molen had de Zaaansche Molen toen ook gevraagd, nou, wij hebben ook iemand die maalt met molen Het Pink en dan zouden we het wel leuk vinden als die dan ook examen doet. Maar die man had het hele boekje van Stokhuyzen nog nooit gezien. Laat staan de cursus watermolenaar van Den Besten. Dus dat liep helemaal niet lekker. En hij heeft toen ook nog op twee opeenvolgende wieken vol zeil voorgelegd en wilde daarmee gaan malen. Dus dat was een beetje triest. Dat had nooit moeten gebeuren, om zo'n man daar op het laatste moment eigenlijk in te schuiven. Heel sneu was dat ze niet meteen de uitslag bekend maakten. Dat was heel naar. Pas een week later kreeg je schriftelijk bericht van De Hollandsche Molen of je gezakt was of niet. En er waren er twee die inderdaad een herexamen moesten doen. En Evert Smit vond dat ook zo beroerd dat ik weet nog toen we op een gegeven moment allemaal geweest waren en over de Kalverringdijk terugliepen naar het parkeerterrein. Ik liep naast Klaas. En toen kwam hij ons achterop. Tikte ons even op de schouder van "Eric, Klaas, jullie zijn geslaagd hoor". Dus dat verklapte hij toch maar vast, want hij vond het een beetje sneu dat we nog steeds in onzekerheid zaten. Ja, en wat herinner ik me van dat examen? Ja, één ding herinner ik me heel goed. Ik ben nooit in de kap geweest. Dat heb ik altijd maar verzwegen. Een enkeling weet het nu wel. Maar mijn examen is niet volledig geweest. En of ze dat nou deden omdat ze al tijdgebrek voelden dat ze niet aan acht kandidaten op één dag toekwamen of dat ze dachten van nou, dat zit bij Eric Zwijnenberg wel goed of dat ze het gewoon vergeten zijn? Ik heb alleen maar theoretisch gedeelte in de woning van Smit gehad en het praktisch gedeelte op de stelling. Maar ik ben nooit in de kap van de Verfmolen De Kat geweest. Ik geloof dat dat een paar jaar geleden pas, vijftig jaar later, voor het eerst gebeurd is dat ik daar was. Maar ik herkende alles nog wel hoor. Ja, nog zo'n punt wat me te binnen schiet bij dat examen. Het gerook, jongen. Mallisse met een dikke sigaar. En daar ging hij ook de molen mee in. En dan stelde hij dus vrolijk de vraag tijdens het examen van nou, wat doe je nou als de burgemeester bij je komt met een sigaar en hij wil de molen binnen? En dan moest je dus als antwoord geven dat je hem er dan op moest wijzen dat dat écht niet moest. En vervolgens stapte hij bij het praktijkgedeelte dus toch die molen gewoon met zijn sigaar binnen. Er is ooit ook wel een keer een conflict geweest van een molenaar en die examen moest doen die dat op de spits dreef en zei, nee, ik ben nu verantwoordelijk ervoor, ik wil dat niet. Nou, hij kon hoog en laag springen, maar die molenaar moest accepteren dat een examencommissie toch met een sigaar, rokende sigaar, in die molen kwam. Dat waren de tijden toen. Ja. Nou, en dat haalde natuurlijk de pers hè. Meteen een artikel in de krant, 's avonds op de tv geweest. Ja, er bestonden nog geen videorecorders dus ik heb daar helaas geen beelden van om te bekijken achteraf hoe dat nou ging.

Ed van Gerven: Want zaten die met hun neus er bovenop, Eric, die pers?

Eric Zwijnenberg: Ja, behoorlijk ja. Die waren er gewoon bij. Dat is later natuurlijk absoluut verboden. Dat er buitenstaanders bij die examens kunnen zijn. Maar dat maakte je als kandidaat ook wel zenuwachtig. Maar ik heb daar geen herinneringen aan hoor. Maar het schijnt in dat eerste artikel te staan van de pers, van dat ze erbij waren bij mij en op mijn rug keken. Maar nee, dat ging allemaal wel goed. Nou ja, en twee weken later was dan de diploma-uitreiking op de vergadering van De Hollandsche Molen en degenen die daar dan slaagden, waren Klaas Zaal, Jos Gunneweg, Ton Straathof, die bij een molenmaker werkte. Ton Koek uit Rijnland. En ik. De eerste jonge honden die geslaagd waren.